

Kulturdepartementet

Myndigheten för ungdoms- och
civilsamhällesfrågor
Box 17801
118 94 Stockholm

Uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att utveckla ett genusperspektiv i arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) att bidra till utvecklingen av ett genusperspektiv i det lokala arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Detta ska göras genom att metodmaterialet Inget att vänta på – handbok för våldsförebyggande arbete med barn och unga (MUCF 2014) kompletteras med information om våldsbejakande extremism. Metodmaterialet togs fram inom ramen för myndighetens uppdrag att ta fram kunskapsstöd inriktat på attityder och värderingar kring jämställdhet, maskulinitet och våld (U2011/2232/UC).

I genomförandet av uppdraget ska MUCF samråda med den nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Ju 2014:18), samt med berörda myndigheter och Sveriges Kommuner och Landsting. Dialog bör även föras med relevanta ideella organisationer med kompetens om våldsförebyggande insatser.

MUCF får för uppdragets genomförande använda 800 000 kronor under 2015. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 1, anslaget 6:1, anslagspost 20 Värna demokratin – del till Kammarkollegiet. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet senast den 1 september 2015.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Kulturdepartementet med kopia till Utbildningsdepartementet) senast den 1 juni 2016 tillsammans med en ekonomisk redovisning. Vid samma tidpunkt ska även medel som inte har utnyttjats återbetalas till Kammarkollegiet. Rekvisition, återbetalning och ekonomisk redovisning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Skälen för regeringens beslut

Ideologiskt motiverat våld som riktas mot samhällets institutioner, dess representanter eller mot enskilda individer på grundval av till exempel deras politiska eller religiösa övertygelse, etniska tillhörighet, sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck är ett hot mot demokratin och den sociala sammanhållningen i ett samhälle. Det står i strid med demokratins grundläggande principer och alla lika människors värde och rättigheter.

Våldsbejakande extremism är när en person eller en grupp stödjer eller utövar ideologiskt motiverat våld för att främja sin sak. I Sverige finns i huvudsak tre våldsbejakande extremistiska rörelser; högerextremism, vänsterextremism och islamistisk extremism.

Det är framförallt unga män som lockas till våldsbejakande extremism, även om unga kvinnor också kan vara aktiva i sådana grupper. Våldsbejakande extremism kan ta skilda uttryck – från att på olika sätt stödja eller uppmana andra till att utföra våldshandlingar och attentat till att delta i finansiering, planering, förberedelse och genomförande av olika våldshandlingar. Våldsbejakande extremism kan utvecklas till allvarliga våldsbrott och till terrorism.

Regeringen beslutade den 26 juni 2014 att ge en särskild utredare i uppdrag att som nationell samordnare förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå när det gäller arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (dir. 2014:103). I syfte att stärka den nationella samordnarens arbete gentemot myndigheter, kommuner och det civila samhällets organisationer inklusive trossamfund, fattade regeringen den 12 mars 2015 beslut om tilläggsdirektiv som innebär att samordnaren nu också ska förbättra stödet till anhöriga, utreda förutsättningarna för en pilotverksamhet med en nationell stödtelefon, ta fram och initiera genomförandet av en sammanhållen strategi för arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism, uppmuntra till insatser för individer som vill lämna våldsbejakande extremistiska rörelser och inrätta ett nätverk av experter (dir. 2015:27).

I mars 2011 fick Ungdomsstyrelsen, nuvarande Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, i uppdrag att ta fram kunskapsstöd som är inriktat på attityder och värderingar kring jämställdhet, maskulinitet och våld (U2011/2232/UC). Studien Unga och våld – en analys av maskulinitet och förebyggande arbete (Ungdomsstyrelsen 2013:1) visar att risken för våldsam eller kränkande handling ökar för

unga män i åldern 16–25 år som både instämmer i stereotypa påståenden om könsroller som t.ex. ”det är inte viktigt med jämställdhet mellan killar och tjejer”, och i stereotypa påståenden om maskulinitet och femininitet. Enligt en forskningsöversikt som myndigheten presenterar i rapporten Grupper, maskuliniteter och våld (MUCF 2014) har grupp tillhörigheten betydelse för maskulinitetskonstruktioner och våld. Forskning lyfter fram betydelsen av att använda våld mot någon inför en grupp i syfte att uppnå maskulin status, eller att lojaliteten till en grupp kan kräva våldsamt agerande. Pojkar och unga män tycks vidare i gruppssammanhang konstruera maskulinitet med mer aggressiva och sexistiska inslag. Gruppen, som arena för destruktiva maskulinitetskonstruktioner, är följaktligen viktig att identifiera inom det våldsförebyggande arbetet.

Inom ramen för uppdraget tog MUCF tillsammans med Unizon och Män för jämställdhet fram metodboken Inget att vänta på. Handbokens syfte är att skapa förståelse för och möjliggöra utveckling av en kunskapsbaserad våldsförebyggande praktik med genusperspektiv för barn och unga i Sverige.

Regeringen har identifierat ett behov av att stärka genusperspektivet i arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Syftet med detta uppdrag är att komplettera arbetet med att värna demokratin med ett genusperspektiv och synliggöra detta område för kommuner och andra som använder handboken i det våldsförebyggande arbetet. Det material som myndigheten uppdaterar handboken med ska även kunna utgöra ett stöd för de organisationer som söker statsbidrag från MUCF för verksamhet som värnar demokratin mot våldsbejakande extremism enligt förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin.

Den totala kostnaden för uppdraget under 2015 och 2016 beräknas uppgå till 1 500 000 kronor. Regeringen avser besluta om medel även för 2016 under förutsättning att riksdagen anvisar medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Alice Bah Kuhnke

Elisabet Modée

Kopia till

Justitiedepartementet/PO, Krim

Socialdepartementet/FST

Utbildningsdepartementet/S, UF

Kulturdepartementet/DISK, MF

Polismyndigheten

Säkerhetspolisen

Brottsförebyggande rådet

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Kriminalvården

Kammarkollegiet

Socialstyrelsen

Statens institutionsstyrelse

Försvvarshögskolan

Göteborgs universitet

Statens skolverk

Statens medieråd

Forum för levande historia

Den nationella samordnaren för att värna demokratin mot
våldsbejakande extremism (Ju 2014:18)

Utredningen om genomförande av vissa straffrättsliga åtaganden för att
förhindra och bekämpa terrorism (Ju 2014:26)

Sveriges Kommuner och Landsting

Män för jämställdhet

Unizon